

Załącznik Nr ..... do
Uchwały Nr .....
Rady Powiatu Słupskiego
z dnia .....

**POWIATOWY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY
OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2021– 2024**

Słupsk 2021

Spis treści:

I. WSTĘP.....	3
II. REKOMENDACJE DLA POWIATOWEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2021 – 2024.....	6
III. ANALIZA PRZEMOCY W RODZINIE W POWIECIE SŁUPSKIM.....	7
IV. KIERUNKI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W POWIECIE SŁUPSKIM.....	23
V. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU.....	26
VI. ODBIORCY PROGRAMU.....	27
VII. REALIZATORZY PROGRAMU.....	27
VIII. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU.....	27

I. WSTĘP

Rodzina jest środowiskiem życiowym niemal każdego człowieka i stanowi integralną część społeczeństwa. Istnieje wiele jej definicji. Według psychologa społecznego Muzafera Sherifa rodzina to *grupa, która jest formacją społeczną i składa się z pewnej liczby jednostek, pozostających w określonych pozycjach, rolach w stosunku do siebie i która ma własny system wartości oraz normy regulujące zachowanie jednostek w sprawach ważnych dla grupy, tak więc rodzice i dzieci występują w określonych rolach oraz zajmują określone pozycje w strukturze wewnętrznej rodziny*. Zgodnie z definicją ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej *rodzina to osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące*.

W zdrowej rodzinie relacje między małżonkami, partnerami oparte są na wspólnych ustaleniach dotyczących wychowywania dzieci, podziału obowiązków. Zarówno kobieta, jak i mężczyzna są współodpowiedzialni za całą rodzinę. Rodzice opiekują się dziećmi, dając im poczucie bezpieczeństwa, akceptację, ustalając jasne reguły i czytelny przekaz. Wszystkie wartości, wzorce zachowań, upodobania, idee jakie dzieci wynoszą z domu rodzinnego przenoszą do społeczeństwa. Prawidłowo funkcjonująca rodzina jest dla jednostki, jak i społeczeństwa niezmierną wartością, której niczym nie można zastąpić.

Rodzina dysfunkcyjna odznacza się nieprawidłowymi relacjami, uniemożliwiającymi sprawne działanie systemu rodzinnego. Nie zaspokaja ona podstawowych potrzeb jej członków, nie zapewnia warunków do prawidłowego rozwoju dzieci, nie spełnia ważnych funkcji z punktu widzenia zdrowia psychicznego członków rodziny, jak również w szerszym znaczeniu całego społeczeństwa. Jedną z przyczyn dysfunkcji jest przemoc w rodzinie.

Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie przyjęło definicję zgodnie z którą, *przemoc w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciwko członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody*.

O przemocy można mówić gdy występują następujące przesłanki:

- intencjonalność działania – przemoc jest działaniem zamierzonym, mającym na celu kontrolowanie i podporządkowanie sobie ofiary, bez względu na jej potrzeby;

- nierównomierność sił – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą, ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy;
- naruszanie praw i dóbr osobistych – sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku, samostanowienia itd.);
- powodowanie cierpienia i bólu – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na szkody, doświadczenie bólu i cierpienia, sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony;
- uniemożliwia samoobronę osoby krzywdzonej.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uznając, że przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej oraz w celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w dniu 29 lipca 2005 r. uchwalił ustawę o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Ustawa ta definiuje przemoc w rodzinie jako *jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą*. Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy począwszy od przemocy fizycznej polegającej na zadawaniu bólu, znęcaniu się, poprzez przemoc psychiczną, która nie pozostawia widocznych śladów, ale wywołuje poczucie poniżenia, braku akceptacji, a także przemoc seksualną – wykorzystywanie i molestowanie. Przemoc nie jest zwykle działaniem jednorazowym, trwa latami, wpływa destrukcyjnie na życie i funkcjonowanie ofiary. Problemem uniemożliwiającym niejednokrotnie pomoc ofiarom przemocy jest nieświadomość krzywdy im wyrządzanej, niechęć ofiar do ujawniania przemocy, strach przed oprawcą, wstyd oraz złudne przekonanie, że więcej się nie wydarzy.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. określa w stosunku do osób dotkniętych przemocą obowiązek udzielenia pomocy, w szczególności w formie:

- poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego;
- interwencji kryzysowej i wsparcia;

- ochrony przed dalszym krzywdzeniem, poprzez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakazanie kontaktowania się z osobą pokrzywdzoną;
- zapewnienia na żądanie osoby dotkniętej przemocą, bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie;
- zapewnienia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, która nie ma tytułu prawnego do zajmowanego wspólnie ze sprawcą przemocy lokalu, pomocy w uzyskaniu mieszkania.

Nowelizacją ustawy z dnia 10 czerwca 2010 r. wprowadzono jeszcze bardziej radykalne sposoby ochrony ofiar przemocy, m. in. obowiązek powoływania zespołów interdyscyplinarnych w gminach, możliwość wszczęcia procedury Niebieskiej Karty bez zgody osoby dotkniętej przemocą, możliwość żądania opuszczenia mieszkania przez sprawcę przemocy, interwencyjnego odebrania dziecka w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia małoletniego, zakaz stosowania kar cielesnych wobec dzieci oraz rozszerzenie środków karnych w stosunku do sprawców przemocy.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie określa kompetencje organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego. Do zadań własnych powiatu należy w szczególności:

- opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą w rodzinie;
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy:

- tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Realizując obowiązek wynikający z art. 6 ust. 3 pkt. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie Rada Powiatu Słupskiego uchwałą nr XXI/212/2012 przyjęła Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2012 – 2016, a następnie uchwałą nr XXIX/278/2017 Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 – 2020. Sprawozdania z ich realizacji przedkładane były Radzie Powiatu każdego roku. Obecnie zaistniała potrzeba opracowania programu na kolejny okres. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku przygotowało projekt takiego programu na lata 2021 – 2024. Projekt ten skonsultowano z partnerami współpracującymi w realizacji zaplanowanych zadań. Wskazano w nim na konieczność kontynuowania działań informacyjnych, profilaktycznych, a także specjalistycznej pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie. Uchwalenie Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2024 pozwoli również na pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację zadań nimi objętych.

II. REKOMENDACJE DLA POWIATOWEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2021 – 2024

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2024 wpisuje się w następujące dokumenty strategiczne:

- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021 przyjęty uchwałą nr 16 Rady Ministrów z dnia 1 lutego 2021 r.;
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Słupskiego na lata 2021 – 2025 przyjętą uchwałą XXV/243//2021 Rady Powiatu Słupskiego z dnia 23 lutego 2021 roku;

III. ANALIZA PRZEMOCY W RODZINIE W POWIECIE SŁUPSKIM

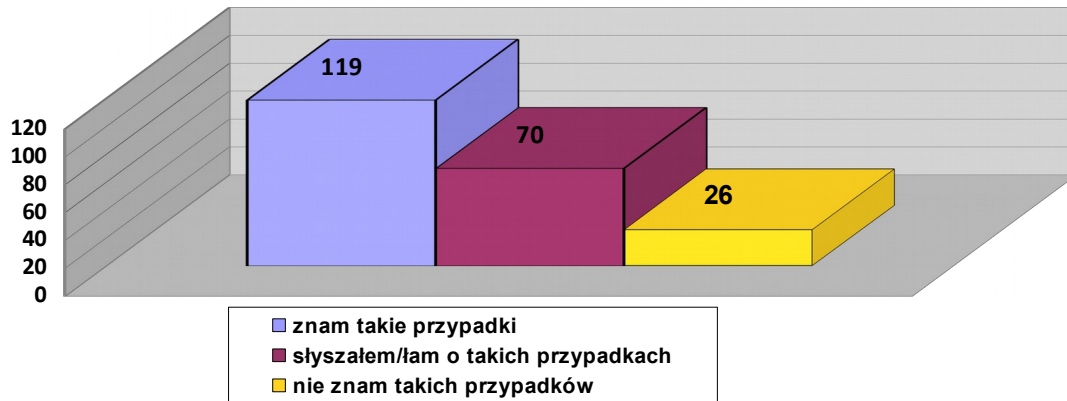
Zjawisko przemocy w rodzinie jest jednym z najbardziej istotnych problemów dotykających współczesną rodzinę. Osoby doznające przemocy z różnych powodów nie chcą się ujawniać i obciążać sprawców przemocy. Zdarza się również, że osoby z najbliższego otoczenia nie decydują się na zgłoszenia podejrzenia wstępowania przemocy, mimo świadomości występowania problemu. Ofiary przemocy lub osoby im bliskie najczęściej szukają wsparcia w jednostkach pomocy społecznej usytuowanych najbliżej ich miejsca zamieszkania, tj. w gminnych lub miejskich ośrodkach pomocy społecznej. Ujawnienie przemocy ma miejsce również w sytuacjach interwencyjnych.

W celu zdiagnozowania występowania zjawiska przemocy w rodzinie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku zebrało dane dotyczące ujawnienia przypadków przemocy z policji i gmin. Ponadto przeprowadzono dwie ankiety. Jedna z nich skierowana była do pracowników socjalnych ośrodków pomocy społecznej powiatu słupskiego (odpowiedzi udzieliło 48 pracowników socjalnych), druga do rodziców mieszkających na terenie powiatu słupskiego (odpowiedzi udzieliło 215 rodziców). Wśród badanych rodziców odpowiedzi udzieliło 185 kobiet i 30 mężczyzn. Najliczniejszą grupę wiekową stanowiły osoby w wieku 26–45 lat (61 proc.). Drugą co do wielkości grupą były osoby w wieku 46–60 lat (28 proc.), kolejną osoby w wieku 60 lat i więcej (6 proc.), a najmniej badanych osób wypowiedziało się w wieku 18–25 lat (5 proc.). Większość ankietowanych osób miała wykształcenie wyższe – 101 osób (47 proc.), następne średnie – 63 osoby (29 proc.), zawodowe – 24 osoby (11 proc.), podstawowe – 17 osób (8 proc.), gimnazjalne – 8 osób (4 proc.), inne – 2 osoby (1 proc.). Wśród badanych rodziców powiatu słupskiego większość była osobami pracującymi zawodowo – prawie 75 proc., bezrobotni stanowili 16 proc. ankietowanych, a 7 proc. to osoby będące emerytami lub rencistami. Natomiast 2 proc. osób ankietowanych zaznaczyło, że posiada inny status zawodowy niż wymienione powyżej.

Analiza statystyk dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie w powiecie słupskim jednoznacznie ukazuje, że jest to duży problem społeczny. Takiej odpowiedzi udzieliło 198 rodziców mieszkających na terenie powiatu słupskiego z 215 ankietowanych tj. 92 proc. ankietowanych. Bezpośrednio ze zjawiskiem przemocy w rodzinie spotkały się 122 osoby tj. 57 proc. ankietowanych. Ponadto 55 proc. osób ankietowanych zna przypadki występowania przemocy w rodzinie w powiecie słupskim, co przedstawia wykres poniżej.

Wykres 1.

Występowanie przemocy w rodzinie na terenie powiatu ślupskiego wg wskazań uczestników badania.

Źródło: ankieta Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ślupsku skierowana do rodziców z powiatu ślupskiego.

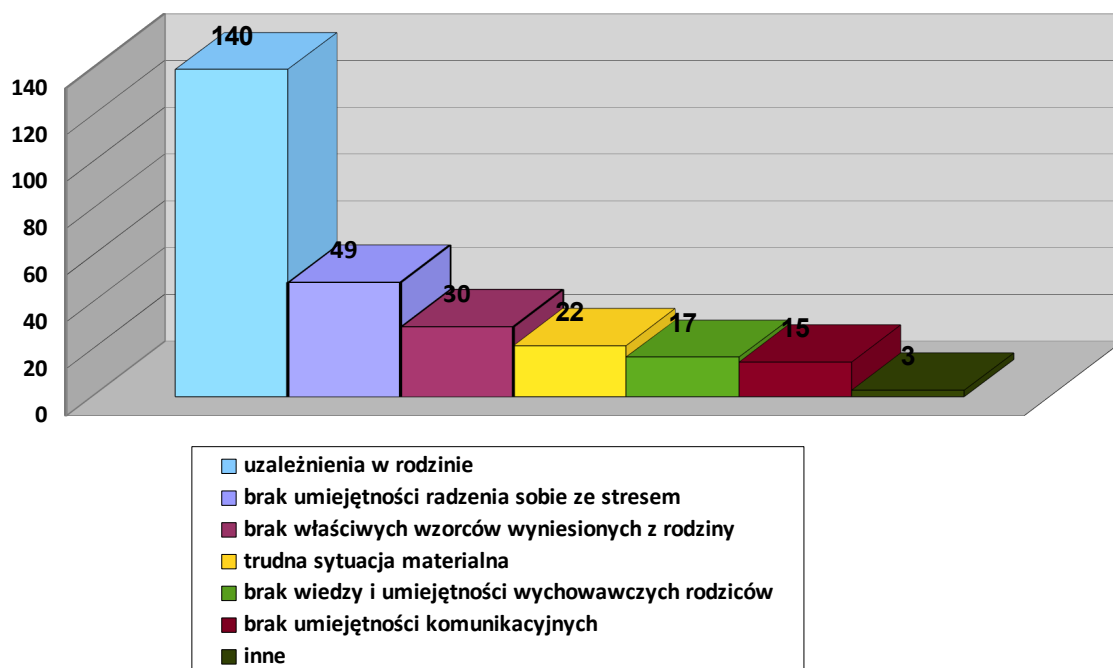
Zdaniem ankietowanych najczęściej sprawcą przemocy jest ojciec (80 proc. udzielonych odpowiedzi pracowników socjalnych, 85 proc. udzielonych odpowiedzi rodziców). Ofiarą przemocy natomiast najczęściej jest matka (66 proc. udzielonych odpowiedzi pracowników socjalnych i 43 proc. udzielonych odpowiedzi rodziców) oraz dziecko (19 proc. odpowiedzi pracowników socjalnych i 46 proc. odpowiedzi rodziców).

Za przemoc odpowiedzialna jest wyłącznie osoba, która ją stosuje. Istnieją jednak czynniki ryzyka występowania przemocy, które mogą zwiększać prawdopodobieństwo jej pojawiania się. Jednym z nich jest alkoholizm. Spożywanie alkoholu powoduje zmiany w pracy mózgu, co może powodować zachowania agresywne i prowadzić do występowania przemocy. Dane zebrane z ośrodków pomocy społecznej oraz przeprowadzone ankiety potwierdzają, że przemoc domowa bardzo często powiązana jest ze zjawiskiem alkoholizmu. Ankietowane osoby odpowiedziały, że najczęstszą przyczyną występowania przemocy w rodzinie są uzależnienia od alkoholu, narkotyków i innych środków odurzających – 51 proc. odpowiedzi, następnie brak umiejętności radzenia sobie ze stresem – 18 proc., brak właściwych wzorców wyniesionych z rodziny – 11 proc., trudna sytuacja materialna – 8 proc., brak wiedzy i umiejętności wychowawczych – 6 proc., brak umiejętności komunikacyjnych – 5 proc., inne – 1 proc.

Wykres 2.

Przyczyny występowania przemocy w rodzinie wg wskazań uczestników badania.

Źródło: ankieta Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku skierowana do rodziców z powiatu słupskiego.

Pracownicy socjalni również potwierdzają teorię istnienia zależności między przemocą domową, a występującym z nią łącznie alkoholizmem członka rodziny – 24 proc. udzielonych odpowiedzi wskazuje, że alkoholizm jest istotną przyczyną występowania przemocy w rodzinie. Wskazują również na inne przyczyny występowania przemocy: powielanie niewłaściwych wzorców wyniesionych z domu rodzinnego – 11 proc. odpowiedzi, brak umiejętności rozwiązywania konfliktów – 11 proc., nieumiejętność radzenia sobie z trudnościami życiowymi – 8 proc., brak wiedzy i umiejętności wychowawczych rodziców – ponad 7,5 proc., brak umiejętności właściwej komunikacji wśród członków rodziny – ponad 7,5 proc., niezaradność życiowa – ponad 6,5 proc., potrzeba dominacji członka rodziny – ponad 6,5 proc. Pracownicy socjalni jako drugą w kolejności istotną przyczynę podali powielanie niewłaściwych wzorców wyniesionych z domu rodzinnego oraz brak umiejętności rozwiązywania konfliktów, co wskazuje na potrzebę edukacji rodzin, w których występuje przemoc i zagrożonych przemocą.

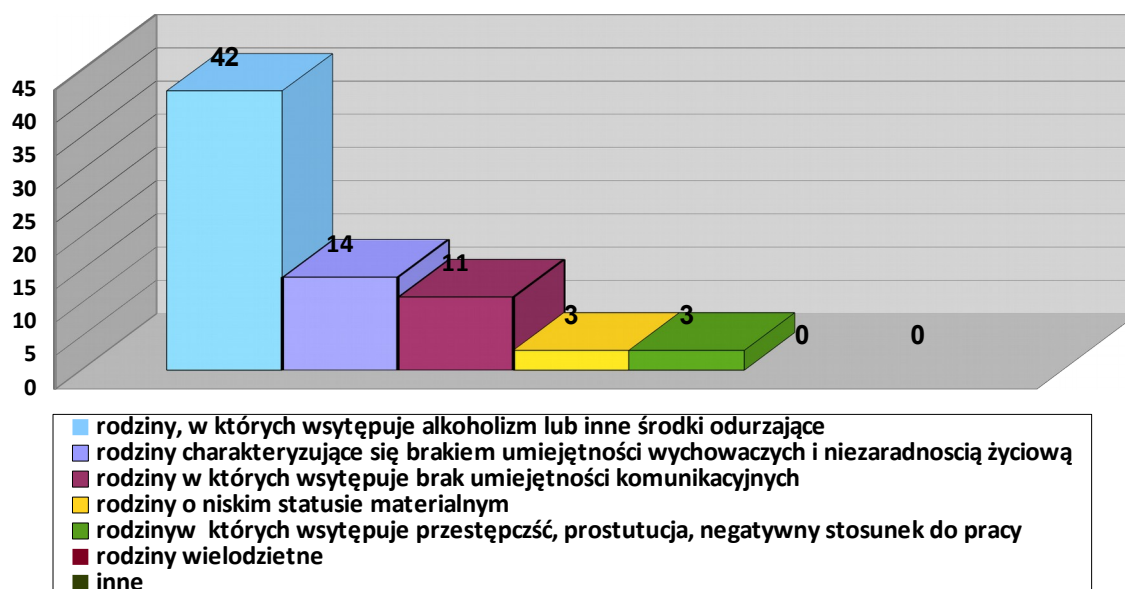
Tabela 1.
Przyczyny występowania przemocy w rodzinie w ocenie pracowników socjalnych.

Co jest najczęstszą przyczyną stosowania przemocy?	Liczba wskazań
alkoholizm	48
powielanie niewłaściwych wzorców wyniesionych z domu rodzinnego	22
brak umiejętności rozwiązywania konfliktów	22
nieumiejętność radzenia sobie z trudnościami życiowymi	16
brak wiedzy i umiejętności wychowawczych rodziców	15
brak umiejętności właściwej komunikacji wśród członków rodziny	15
potrzeba dominacji członka rodziny	13
niezaradność życiowa rodziców	13
używanie środków odurzających / narkotyków	11
zaburzenia, choroby psychiczne	9
warunki bytowe / trudna sytuacja materialna / brak stałej pracy	5
występowanie chorób wśród członków rodziny	5
niski status społeczny	4

Źródło: ankieta Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku skierowana do pracowników socjalnych ośrodków pomocy społecznej na terenie powiatu słupskiego.

Według ankietowanych przemoc najczęściej występuje w środowiskach dotkniętych alkoholizmem lub używaniem innych środków odurzających – 58 proc. odpowiedzi.

Wykres 3.
Środowiska, w których najczęściej występuje przemoc w rodzinie w ocenie pracowników socjalnych (liczba wskazań przez ankietowanych).

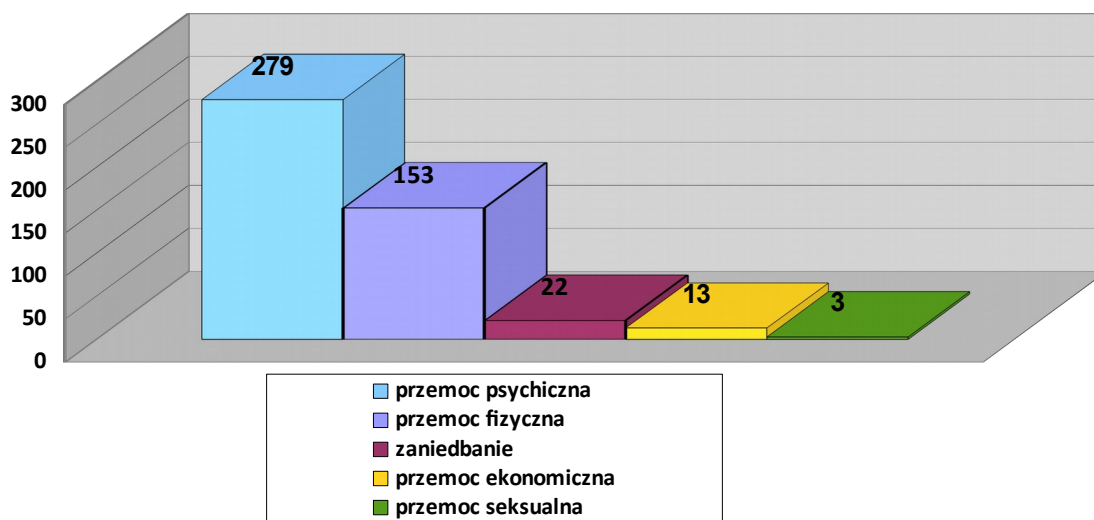

Źródło: ankieta Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie skierowana do pracowników socjalnych ośrodków pomocy społecznej na terenie powiatu słupskiego.

Ankietowani zgodnie stwierdzili, że najczęstszą formą przemocy jest przemoc psychiczna (59 proc. udzielonych odpowiedzi) oraz fizyczna (33 proc. udzielonych odpowiedzi). Zaniedbanie przemoc seksualna i ekonomiczna występują ich zdaniem znacznie rzadziej.

Wykres 4.

Najczęściej występujący rodzaj przemocy według wskazań uczestników badania.

Źródło: ankieta Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku skierowana do rodziców z powiatu słupskiego.

Działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w gminach podejmowane są w szczególności w ramach pracy zespołów interdyscyplinarnych powoływanych przez wójtów lub burmistrzów, w skład których wchodzi przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych. W skład zespołów wchodzi również kuratorzy sądowi. Wójtowie mogą powoływać także prokuratorów oraz przedstawicieli innych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

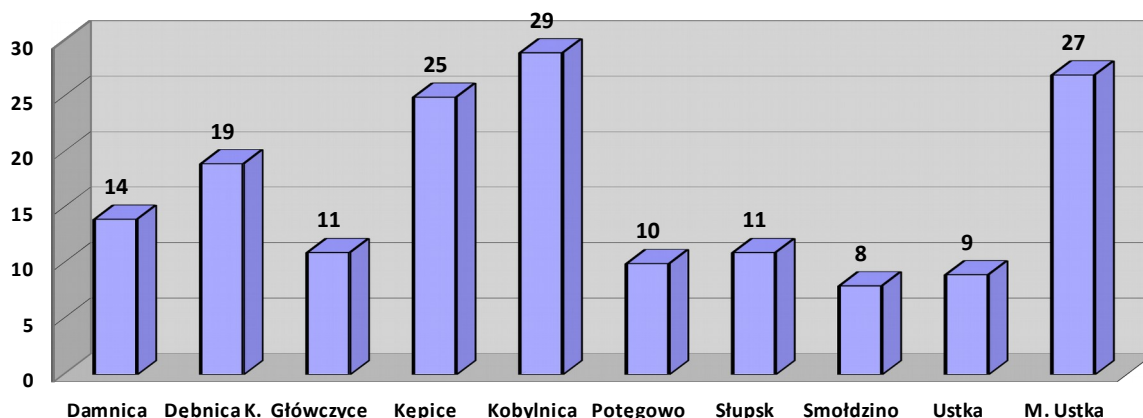
Zespoły interdyscyplinarne realizują działania określone w gminnych programach przeciwdziałania przemocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Zadaniem zespołów interdyscyplinarnych jest diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowiskach zagrożonych przemocą w rodzinie, inicjowanie interwencji w środowiskach, inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc oraz upowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym. Zespół może tworzyć grupy robocze, które realizują plan pomocy

w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie, monitorują sytuację i dokumentują działania podejmowane wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy.

W powiecie słupskim we wszystkich gminach funkcjonują zespoły interdyscyplinarne.

Wykres 5.

Liczba członków gminnych zespołów interdyscyplinarnych w powiecie słupskim (stan na dzień 30 czerwca 2020r.)

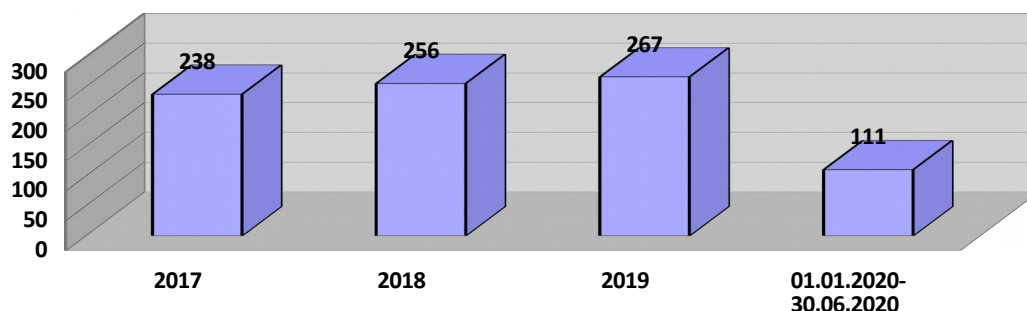
Źródło: dane przewodniczących gminnych zespołów interdyscyplinarnych.

Skład zespołów jest różny – od 8 członków w gminie Smołdzino do 29 w gminie Kobylnica. Wskazuje to na indywidualne podejście każdej z gmin do pracy i podziału kompetencji. Przewodzącymi są głównie przedstawiciele pomocy społecznej – w trzech gminach: Smołdzino, Kobylnica i miasto Ustka są to kierownicy ośrodków pomocy społecznej, w sześciu gminach pracownicy socjalni lub specjaliści pracy socjalnej. Tylko w jednej gminie – Kępice przewodniczącym zespołu jest przedstawiciel policji.

W sytuacji podejrzenia występowania przemocy w rodzinie w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, jak również w przypadku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub świadka przemocy, przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia są zobowiązani do wszczęcia procedury Niebieskiej Karty. Podjęcie procedury nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Wypełniony formularz Niebieskiej Karty przesyłany jest do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego w danej gminie, który niezwłocznie przekazuje go członkom grup roboczych w celu podejmowania działań zmierzających do udzielenia pomocy rodzinie lub osobie.

Wykres 6.

Liczba Niebieskich Kart wpływających do przewodniczących zespołów interdyscyplinarnych w powiecie słupskim w latach 2017 – 2020.

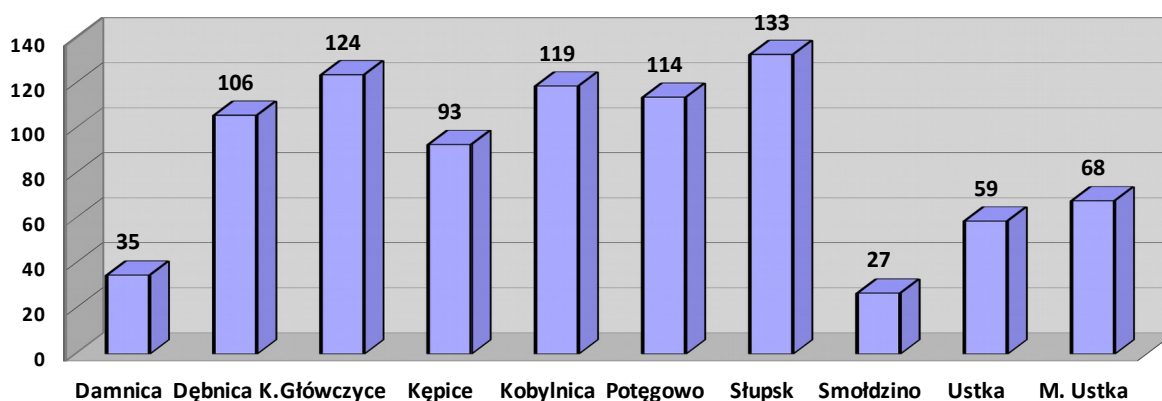

Źródło: dane ośrodków pomocy społecznej powiatu słupskiego.

Z zebranych danych wynika, że do przewodniczących zespołów interdyscyplinarnych najwięcej Niebieskich Kart wpłynęło w 2019 r. Najmniej procedur rozpoczęto w roku 2020, jednakże dane dotyczą pierwszego półrocza. Na przestrzeni analizowanych lat najwięcej zgłoszeń przemocy – 133 miało miejsce w gminie Słupsk, oraz gminie Główny – 124, następnie w gminach: Kobylnica – 119, Potęgowo – 114, Dębica Kaszubska – 106, Kępice – 93, Miasto Ustka – 68. Najmniej procedur wszczęto w gminach: Ustka – 59, Damnica – 35, oraz gminie Smołdzino – 27.

Wykres 7.

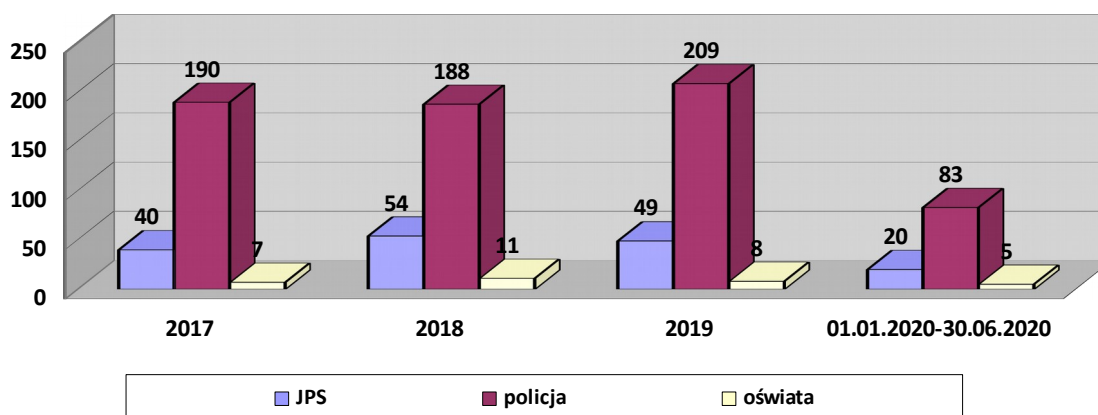
Liczba Niebieskich Kart wpływających do przewodniczących zespołów interdyscyplinarnych w gminach powiatu słupskiego w latach 2017 – 2020.

Źródło: dane ośrodków pomocy społecznej powiatu słupskiego.

Wykres 8.

Liczba Niebieskich Kart, które wpłynęły od jednostek pomocy społecznej, policji i jednostek oświaty do przewodniczących Zespołów Interdyscyplinarnych w powiecie słupskim w latach 2017 – 2020.

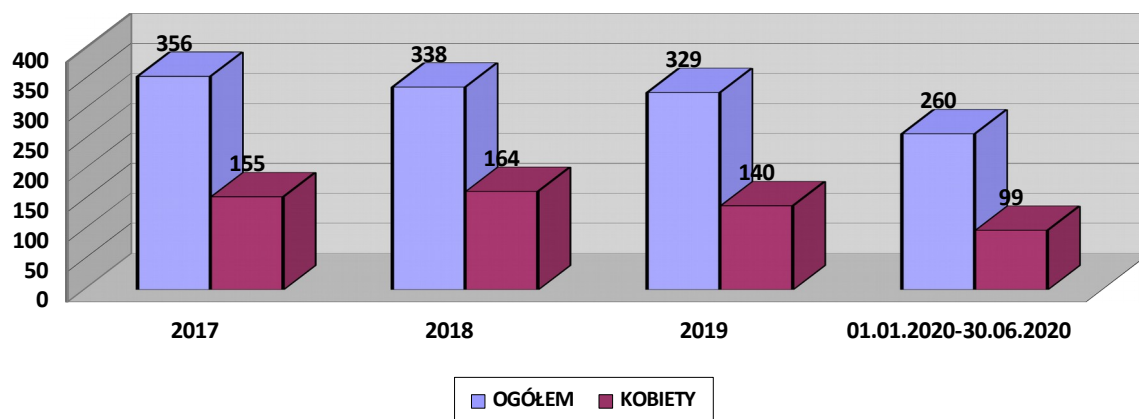
Źródło: dane ośrodków pomocy społecznej powiatu słupskiego.

Najwięcej zgłoszeń przemocy pochodzi od funkcjonariuszy Policji. Zapewne ma to duży związek z interwencjami w środowiskach i potwierdza, fakt że ofiary przemocy niechętnie zwracają się o pomoc. Jest to od 73 proc. procedur w 2018 roku do 80 proc. w pozostałych analizowanych latach. Aktywność w zakresie procedury Niebieskiej Karty wykazują również przedstawiciele jednostek pomocy społecznej. Znacznie mniejsza liczba procedur wszczynana jest w jednostkach oświatowych – w analizowanych latach było to tylko 31 przypadków. Najmniej Niebieskich Kart wpływa od przedstawicieli gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych oraz ochrony zdrowia. Na przestrzeni analizowanych lat gminne komisje i jednostki ochrony zdrowia wszczynały procedurę Niebieskiej Karty po cztery razy.

Analiza dotycząca osób objętych wsparciem ośrodków pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie wskazuje, że z usług ośrodków korzysta większa liczba osób, niż było zgłoszeń o przemoc w danym roku. Wynika to z faktu, że poszkodowanymi w ramach wszczętej procedury mogło być kilka osób w rodzinie. Oznacza to, że duży odsetek rodzin, w których występuje przemoc korzysta ze wsparcia ośrodka pomocy społecznej. Często występująca przemoc w rodzinie powiązana jest z innymi dysfunkcjami, które również wpływają na korzystanie ze wsparcia pomocy społecznej.

Wykres 9.

Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu problemu przemocy w rodzinie w powiecie słupskim w latach 2017 – 2020.

Źródło: dane ośrodków pomocy społecznej powiatu słupskiego.

Najwięcej osób objętych pomocą społeczną z powodu przemocy było w roku 2017, nieco mniej w latach 2018 i 2019. Najmniej osób korzystało z pomocy w 2020 roku jednakże dane obejmują tylko pierwsze półrocze. Z materiałów przedstawionych przez poszczególne gminy wynika, że najczęściej osób z problemem przemocy w rodzinie korzysta ze wsparcia ośrodków w gminach: Słupsk, Dębica Kaszubska, Miasto Ustka i Kobylnica. Natomiast w gminach Smołdzino, Kępice, Damnica wsparciem pomocy społecznej objęta jest bardzo mała liczba osób, mniejsza od liczby wszczętych procedur Niebieskiej Karty.

Tabela 2.

Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu problemu przemocy w rodzinie w gminach powiatu słupskiego w latach 2017– 2020.

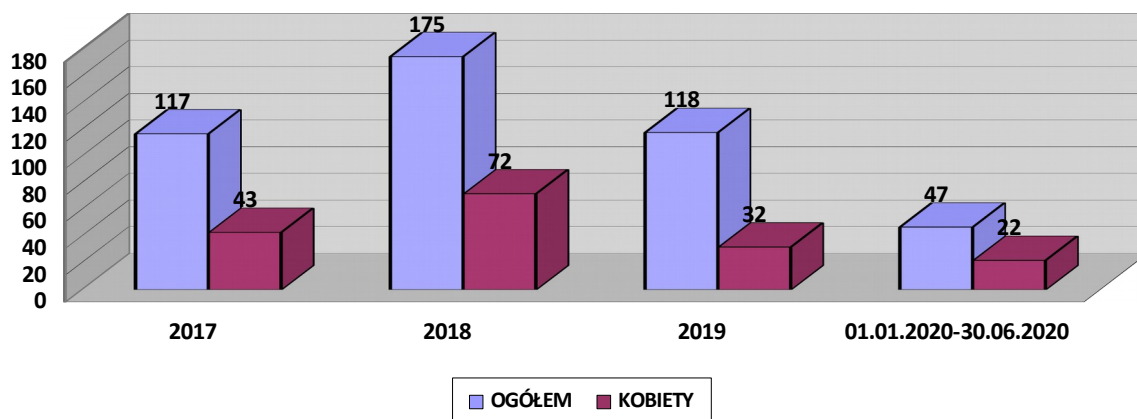
Gmina	Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu przemocy w rodzinie							
	2017	w tym kobiet	2018	w tym kobiet	2019	w tym kobiet	01.01.2020 - 30.06.2020	w tym kobiet
Damnica	8	6	14	8	0	0	3	2
Dębica Kaszubska	62	26	76	32	86	39	39	17
Główczyce	25	12	24	11	23	11	8	3
Kępice	1	1	8	4	13	6	6	3
Kobylnica	38	30	32	30	25	15	53	24
Potęgowo	23	9	53	25	18	9	2	2
Słupsk	143	45	63	29	96	37	120	37
Smołdzino	0	0	0	0	0	0	0	0
Ustka	18	12	20	9	2	1	0	0
M. Ustka	38	14	48	16	66	22	29	11

Źródło: dane ośrodków pomocy społecznej powiatu słupskiego.

Wiele badań potwierdza, że przemoc domowa często występuje w rodzinach z problemem alkoholowym. Wskaźnik równoczesnego występowania problemu alkoholizmu wśród osób objętych pomocą z powodu przemocy w rodzinie wynosił w roku 2017 – 33 proc., 2018 – 52 proc., 2019 – 36 proc., od 01.01.2020 do 30.06.2020 – 18 proc.

Wykres 10.

Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu przemocy w rodzinie, w której równocześnie występuje problem alkoholizmu w powiecie słupskim w latach 2017 – 2020.

Źródło: dane ośrodków pomocy społecznej powiatu słupskiego.

Tabela 3.

Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu przemocy w rodzinie, w której równocześnie występuje problem alkoholizmu w gminach powiatu słupskiego w latach 2017 – 2020.

Gmina	Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu przemocy w rodzinie, w której występuje alkoholizm							
	2017	w tym kobiet	2018	w tym kobiet	2019	w tym kobiet	01.01.2020 - 30.06.2020	w tym kobiet
Damnica	8	6	10	6	0	0	0	0
Dębica Kaszubska	12	1	16	0	18	0	6	2
Główczyce	21	11	22	18	7	4	4	1
Kępice	1	1	8	4	13	6	6	3
Kobylnica	25	3	23	2	18	4	20	11
Potęgowo	23	9	40	25	18	9	1	1
Słupsk	5	0	13	2	25	1	4	1
Smoldzino	0	0	0	0	0	0	0	0
Ustka	10	8	18	7	1	1	0	0
M. Ustka	12	4	25	8	18	7	6	3

Źródło: dane ośrodków pomocy społecznej powiatu słupskiego.

Bardzo często zdarza się, że ofiary przemocy odczuwają wstyd i upokorzenie, nie szukają pomocy ze względu na lęk przed zemstą ze strony sprawcy. Niejednokrotnie są

zależne finansowo od sprawcy przemocy, co wzmacnia ich obawy. Ponadto posiadają błędne przekonania, że to co dzieje się w domu jest sprawą rodzinną i utraciły wiarę, że ktoś może im pomóc. Pracownicy socjalni uznali, że najczęstszym powodem braku poszukiwania pomocy przez ofiary przemocy jest lęk przed zemstą ze strony sprawcy (28 proc. udzielonych odpowiedzi) oraz poczucie wstydu i upokorzenia (26 proc. udzielonych odpowiedzi).

Tabela 4.

Powody braku poszukiwania pomocy przez ofiary przemocy wg opinii pracowników socjalnych.

Dlaczego ofiary przemocy często nie szukają pomocy ze strony odpowiednich służb/institucji?	Liczba wskazań
boją się zemsty ze strony sprawcy	39
odczuwają wstyd i upokorzenie	36
są zależne finansowo od sprawcy	22
Nie wierzą w pomoc instytucji / służb	16
czują się winne i odpowiedzialne za sytuację	10
nie znają przepisów prawa	8
posiadają błędne przekonania, wydaje im się, że każdej rodzinie występuje przemoc	7
inne	1

Źródło: ankieta Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku skierowana do pracowników socjalnych ośrodków pomocy społecznej na terenie powiatu słupskiego.

Większość ankietowanych rodziców – 190 osób (88 proc.) wie gdzie powinna udać się osoba doznająca przemocy, natomiast 25 osób (12 proc.) udzieliło odpowiedzi negatywnej. Wśród wszystkich ankietowanych 73 proc. uważa, że ofiary przemocy domowej na terenie powiatu słupskiego mogą liczyć na pomoc instytucji, 27 proc. uważa przeciwnie. Rodziców powiatu słupskiego zapytano, gdzie powinna udać się osoba doznająca przemocy. Odpowiadając na to pytanie ankietowani mogli zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź. Największym zaufaniem jako jednostkę udzielającą pomocy w sytuacjach przemocowych wskazano policję – 26 proc. udzielonych odpowiedzi, a następnie kolejno: ośrodki pomocy społecznej – 23 proc., telefon zaufania – 10 proc., powiatowe centrum pomocy rodzinie – 9 proc., szkoła – 8 proc., osoba zaufana z rodziny – 6 proc., poradnia / ośrodek specjalistyczny – 4 proc., zespół interdyscyplinarny – 3 proc. Najmniej osób wskazało jako miejsce, gdzie można udać się po pomoc w przypadku wystąpienia przemocy kościół, osobę zaufaną / znajomego, sąd, ośrodek zdrowia / szpital i prokuratora.

Tabela 5.
Institucje udzielające pomocy osobom doznającym przemocy w opinii uczestników badania.

Gdzie według Pana/Pani powinna udać się po pomoc osoba doznająca przemocy?	Liczba wskazań
policja	153
ośrodek pomocy społecznej	133
telefon zaufania	58
powiatowe centrum pomocy rodzinie	52
Szkoła / nauczyciele / psycholog szkolny / pedagog szkolny	46
osoba zaufana z rodziny	34
Poradnia / ośrodek specjalistyczny	25
zespół interdyscyplinarny	20
prokurator	14
ośrodek zdrowia / szpital	14
Sąd	12
osoba zaufana/znajomy	11
inne	4
kościół	3

Źródło: ankieta Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku skierowana do rodziców z powiatu słupskiego.

Po przyjęciu zgłoszenia o występowaniu przemocy w rodzinie pracownik socjalny podejmuje szereg działań pomocowych. Proponuje rodzinie różne formy wsparcia, w tym poradnictwo zmierzające do ustabilizowania sytuacji rodzinnej, a przede wszystkim niedopuszczenia do zagrożenia zdrowia i życia ofiar przemocy. Bardzo często osoby dotknięte przemocą z różnych powodów odrzucają proponowaną pomoc, co może doprowadzić do zaistnienia sytuacji kryzysowych.

W ramach interwencji kryzysowej definiowanej jako *zespół interdyscyplinarnych działań podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu* w sytuacji tego wymagającej, rodzinie lub osobie udziela się natychmiastowej specjalistycznej pomocy psychologicznej, poradnictwa socjalnego i prawnego, a w sytuacjach uzasadnionych – schronienia do 3 miesięcy. Celem interwencji kryzysowej jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku w ramach punktu interwencji kryzysowej prowadziło specjalistyczne poradnictwo psychologiczne, socjalne, rodzinne i prawne dla osób doznających przemocy. Z pomocy w formie poradnictwa w roku 2017 skorzystało 19 osób (udzielono 22 porady), w roku 2018 – 23 osoby (34 porady), w roku 2019 – 25 osób (26 porad), w roku 2020 – 19 osób (37 porad). Liczba osób korzystających ze wsparcia jest

zbliżona na przestrzeni analizowanych lat i dowodzi, że istnieje potrzeba prowadzenia poradnictwa dla osób doznających przemocy, a także dalszego informowania o ofercie.

Usługi schronienia w sytuacjach kryzysowych dla powiatu słupskiego z przerwami świadczyło Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne w Słupsku. Ofiary przemocy z powiatu mogą korzystać również z usług dwóch specjalistycznych ośrodków wsparcia w Gdyni i Rusocinie. Wsparcie udzielane w tej formie jest ostatecznością i powinno odbywać się w przypadku braku zapewnienia bezpiecznego środowiska dla rodziny w gminie, a także w sytuacji braku możliwości zastosowania innych oddziaływań.

Gmina Kobylnica korzystała również z możliwości kierowania osób dotkniętych przemocą do ośrodków wsparcia. Dwie osoby skierowano w roku 2019 oraz dwie w okresie od dnia 01.01.2020 r. do dnia 30.06.2020 r.

W sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą pracownik socjalny ma możliwość odebrania dziecka z rodziny. Procedura odebrania dziecka jest zgodna z zapisami ustawy o przeciwdziałaniu przemocy. Powyższą decyzję podejmuje wspólnie z funkcjonariuszem Policji oraz przedstawicielem służby zdrowia. Dziecko w takiej sytuacji można umieścić u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo – wychowawczej. Możliwość ta jest wykorzystywana tylko w kryzysowych sytuacjach.

Tabela 6.

Interwencyjne odbieranie dzieci z rodzin biologicznych w sytuacjach zagrożenia ich zdrowia i życia w powiecie słupskim w latach 2017 – 2020.

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020
Liczba dzieci odbieranych z rodziny w związku z zagrożeniem życia lub zdrowia	4	2	2	4* (*do dnia 30.06.2020)
Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w wyniku interwencji	5	0	2	3* (*do dnia 31.12.2020)

Źródło: dane ośrodków pomocy społecznej powiatu słupskiego oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku.

Jak wskazują powyższe dane pracownicy socjalni w sytuacji konieczności odebrania dziecka z rodziny w pierwszej kolejności starają się je umieścić u osób najbliższych, co jest najbardziej naturalnym rozwiązaniem sytuacji kryzysowej.

Dane o interwencjach domowych z użyciem przemocy potwierdzają skalę problemu przemocy w rodzinie w powiecie słupskim. Ze względu na sposób organizacji Komendy Miejskiej Policji w Słupsku w sprawozdaniach dotyczących interwencji w powiecie słupskim brakuje danych z gminy Słupsk, ponieważ ujmowane są one łącznie z miastem Słupsk. Wobec tego niżej przedstawione wskaźniki w szczególności dotyczące interwencji zakończonych sporządzeniem Niebieskiej Karty nie będą zgodne z danymi uzyskanymi z gmin. Obrazują jednak one skalę problemu przemocy w powiecie.

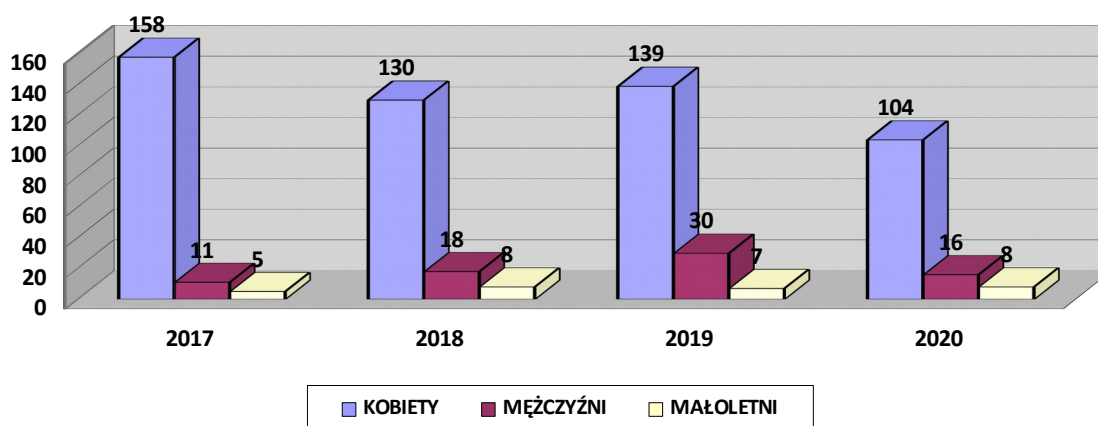
Tabela 7.
Interwencje domowe z użyciem przemocy w powiecie słupskim (bez gminy Słupsk) w latach 2017 – 2020.

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020
Liczba interwencji zakończonych NK	171	150	168	122
Liczba pokrzywdzonych	174	156	176	128
Liczba sprawców przemocy	171	150	168	124
Liczba sprawców pod wpływem alkoholu	133	117	121	93

Źródło: dane Komendy Miejskiej Policji w Słupsku.

Dane policyjne potwierdzają największą liczbę interwencji związanych z przemocą w roku 2017, a następnie w roku 2019 i 2018. Najmniej interwencji odnotowano w roku 2020. Pod wpływem alkoholu w czasie interwencji znajdowało się aż 76 proc. sprawców.

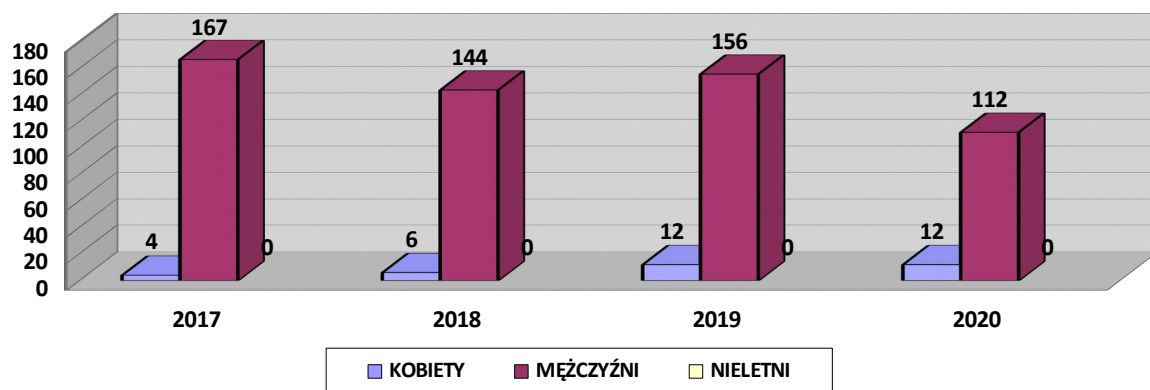
Wykres 11.
Liczba pokrzywdzonych w powiecie słupskim (bez gminy Słupsk) w latach 2017 – 2020.

Źródło: dane Komendy Miejskiej Policji w Słupsku.

Wykres 12.

Liczba sprawców przemocy w powiecie słupskim (bez gminy Słupsk) w latach 2017 – 2020.

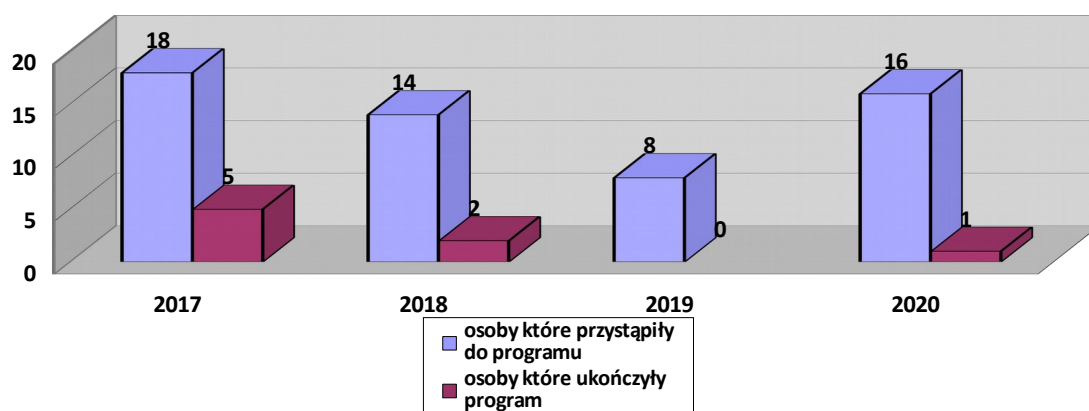
Źródło: dane Komendy Miejskiej Policji w Słupsku.

Osobami pokrzywdzonymi w wyniku przemocy są głównie kobiety i dzieci. Wzrasta liczba pokrzywdzonych mężczyzn w roku 2017 – 6 proc., 2018 – 12 proc., 2019 – 17 proc., a w roku 2020 liczba ta zmalała do 12,5 proc. pokrzywdzonych mężczyzn.

Prowadzenie programów korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie jest zadaniem z zakresu administracji rządowej realizowanym przez powiaty. Z tego rodzaju wsparcia skorzystało w 2017 roku 18 osób, w 2018 – 14 i w 2019 – 8, w 2020 – 16. Bardzo mały odsetek sprawców kończy udział w programie, co świadczy o nierealizowaniu orzeczeń sądowych lub uzgodnień dokonywanych z zespołami interdyscyplinarnymi. Najwięcej osób ukończyło program w 2017 roku – 28 proc., w 2019 roku żadna z osób rozpoczynających program nie ukończyła go.

Wykres 13.

Liczba sprawców przemocy z powiatu słupskiego korzystających z programów korekcyjno – edukacyjnych w latach 2017 – 2020.

Źródło: dane powiatowego centrum pomocy rodzinie w Słupsku.

Pracowników socjalnych powiatu słupskiego zapytano o działania, które mogłyby pomóc w obniżeniu skali przemocy w powiecie słupskim. Najwięcej osób odpowiedziało, że zmniejszyć skalę omawianego zjawiska pomogłoby leczenie uzależnionych członków rodzin i poddanie ich terapii uzależnień (20 proc. udzielonych odpowiedzi). Jest to kolejny dowód, że nadużywanie alkoholu często jest związane z występowaniem przemocy. Wskazano też inne działania, które zdaniem pracowników socjalnych wpłynęłyby na obniżenie skali przemocy, wśród nich najwięcej odpowiedzi uzyskały: tworzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy (14 proc. udzielonych odpowiedzi), tworzenie mieszkań chronionych dla osób doznających przemocy (14 proc.), zwiększenie dostępności poradnictwa psychologicznego (11 proc.), realizowanie programów korekcyjno-edukacyjnych (9 proc.) oraz organizowanie akcji społecznych dotyczących problemu przemocy w rodzinie 9 proc.).

Tabela 8.

Działania, które obniżyłyby skalę przemocy w ocenie pracowników socjalnych ośrodków pomocy społecznej.

Jakie działania skutecznie obniżyłyby skalę przemocy?	Liczba wskazań
leczenie uzależnionych członków rodzin	27
tworzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy	19
tworzenie mieszkań chronionych dla osób doznających przemocy	19
zwiększenie dostępności poradnictwa psychologicznego	15
tworzenie/realizowanie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc	13
organizowanie akcji społecznych dotyczących problemu przemocy w rodzinie	12
zwiększenie dostępności poradnictwa terapeutycznego	10
umożliwienie uczestnictwa w grupach wsparcia	7
umożliwienie uczestnictwa w warsztatach dotyczących wdrażania prawidłowych metod wychowawczych	5
zwiększenie dostępności poradnictwa pedagogicznego	3
inne	3

Źródło: ankieta Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie skierowana do pracowników socjalnych ośrodków pomocy społecznej na terenie powiatu słupskiego.

Wnioski

Z przeprowadzonej analizy wynika, że w powiecie słupskim w latach 2017 – 2020 ofiarami przemocy były najczęściej kobiety i dzieci. Zjawisko przemocy powiązane było bardzo często ze spożywaniem alkoholu przez sprawców. Zdaniem ankietowanych osoby doznające przemocy często odczuwały wstyd, upokorzenie i bały się ujawniać występującą przemoc ze względu na strach przed zemstą ze strony sprawcy. W przypadkach ujawnienia przemocy podejmowane były procedury zmierzające do poprawy funkcjonowania osób i rodzin. Kilkukrotnie w ciągu roku miały miejsce sytuacje zagrożenia zdrowia lub życia, czego konsekwencją było odebranie dzieci z rodzin biologicznych. Mieszkańcy powiatu wiedzą, gdzie mogą udać się po pomoc w sytuacji wystąpienia przemocy. Zdecydowana większość ankietowanych osób powiatu słupskiego jako instytucje, do których mogą zwrócić się po pomoc, uznała policję i ośrodki pomocy społecznej. Mieszkańcy powiatu uważają, że w celu obniżenia skali zjawiska przemocy należałoby przede wszystkim leczyć uzależnionych członków rodzin. Ponadto należy tworzyć specjalistyczne ośrodki wsparcia i mieszkania chronione dla ofiar przemocy oraz zwiększyć dostępność poradnictwa psychologicznego i realizować programy korekcyjno – edukacyjne dla sprawców przemocy.

Prezentowane w rozdziale III dane wskazują na konieczność kontynuowania działań edukacyjnych i informacyjnych zmierzających do podnoszenia świadomości społecznej o problemie i możliwościach ewentualnego wsparcia w sytuacji wystąpienia przemocy. Konieczne jest również dalsze zapewnienie specjalistycznej pomocy ofiarom, a także realizowanie oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy.

IV. KIERUNKI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W POWIECIE SŁUPSKIM

Celem głównym Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2024 jest zmniejszenie zjawiska przemocy, poprzez podniesienie skuteczności pomocy jej ofiarom, zapewnienie im ochrony i bezpieczeństwa, a także odpowiednie działania interwencyjne i korekcyjne wobec osób stosujących przemoc.

Cele szczegółowe Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2024 wraz z planowanymi zadaniami oraz wskaźnikami monitorującymi przedstawia poniższa tabela.

Cel 1	
Zwiększenie wiedzy z zakresu przemocy oraz podniesienie poziomu świadomości i wrażliwości społecznej na temat przemocy w rodzinie	
Zadania	Wskaźnik monitorujący
1) Prowadzenie poradnictwa oraz upowszechnianie informacji o możliwościach i formach wsparcia ofiar przemocy oraz jednostkach udzielających pomocy;	liczba placówek prowadzących poradnictwo, liczba informacji na stronach internetowych jednostek, liczba rozpropagowanych materiałów informacyjnych, liczba informacji w mediach;
2) Prowadzenie lokalnych kampanii społecznych promujących działania służące przeciwdziałaniu przemocy;	liczba przeprowadzonych kampanii społecznych;
3) Organizowanie konferencji i spotkań merytorycznych na temat przemocy w rodzinie;	liczba zorganizowanych konferencji i spotkań, liczba uczestników;
4) Opracowywanie i realizacja programów mających na celu podnoszenie świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie;	liczba zrealizowanych programów, liczba uczestników;
5) Wdrażanie problematyki przemocy w rodzinie w szkolnych programach profilaktycznych;	liczba zrealizowanych programów, liczba uczestników;
6) Organizowanie zajęć edukacyjnych dla dzieci i młodzieży w zakresie sposobów radzenia sobie ze stresem i agresją;	liczba przeprowadzonych zajęć, liczba uczestników.
Cel 2	
Promowanie i wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci	
Zadania	Wskaźnik monitorujący
1) Organizacja warsztatów kompetencji wychowawczych w celu przeciwdziałania krzywdzeniu dzieci;	liczba zorganizowanych warsztatów, edycji „Szkoły rodzica”, liczba uczestników;
2) Wsparcie rodzin zagrożonych występowaniem przemocy poprzez modyfikację dotychczasowych postaw rodzicielskich, podnoszenie wiedzy i umiejętności wychowawczych;	liczba wspieranych rodzin, liczba konsultacji,
3) Wspieranie rodzin czasowo pozbawionych możliwości sprawowania opieki nad dziećmi poprzez organizację spotkań z dziećmi w obecności specjalistów;	liczba zorganizowanych spotkań, liczba rodzin i dzieci, które uczestniczyły w spotkaniach,

4) Realizacja programów służących działaniom profilaktycznym w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych.	liczba realizowanych programów, liczba zorganizowanych oddziaływań, liczba osób biorących udział w programach i innych formach wsparcia;
Cel 3 Zapewnienie ochrony i udzielanie wsparcia i pomocy osobom dotkniętym przemocą	
Zadania	Wskaźnik monitorujący
1) Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego i rodzinnego dla osób doznających przemocy oraz ich rodzin;	liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa; liczba jednostek prowadzących poradnictwo;
2) Prowadzenie grup terapeutycznych, grup wsparcia i zajęć socjoterapeutycznych dla ofiar przemocy;	liczba osób uczestniczących w poszczególnych formach wsparcia, liczba programów terapeutycznych;
3) Realizacja zajęć edukacyjnych kierowanych do osób dotkniętych przemocą w rodzinie w zakresie podstaw prawnych i zagadnień psychologicznych dotyczących reakcji na przemoc w rodzinie;	liczba osób, biorących udział w zajęciach;
4) Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodku interwencji kryzysowej lub ośrodkach wsparcia;	liczba osób, którym zapewniono miejsce;
5) Zapewnienie opieki w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej dzieciom krzywdzonym – zabezpieczenie miejsc na umieszczanie dzieci w trybie interwencyjnym.	liczba dzieci, umieszczonych w pieczy zastępczej w trybie interwencyjnym.
Cel 4 Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie	
Zadania	Wskaźnik monitorujący
1) Realizacja programów oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc;	liczba osób uczestniczących i kończących program;
2) Prowadzenie działań informacyjnych o realizowanych oddziaływaniach wobec osób stosujących przemoc w rodzinie;	liczba aktualizacji na stronach internetowych powiatu bazy organizacji realizujących oddziaływania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, liczba opracowanych i rozpropagowanych informatorów;
3) Przesyłanie zaktualizowanych informatorów o realizowanych oddziaływaniach wobec osób stosujących przemoc w rodzinie prezesom sądów	liczba instytucji, do których przesłano zaktualizowane informatory.

rejonowych, prokuratorom rejonowym, komendantom Policji do 15 lipca każdego roku.	
Cel 5	
Podniesienie kompetencji, profesjonalizacja i intensyfikacja współpracy służb zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie	
Zadania	Wskaźnik monitorujący
1) Stosowanie jednolitych standardów postępowania i zasad współpracy w zakresie podejmowania interwencji w przypadku przemocy oraz wymiana informacji lokalnych służb i instytucji na rzecz spójnych i skutecznych działań;	liczba wypracowanych procedur, liczba aktualizacji procedur, liczba spotkań przedstawicieli instytucji współpracujących;
2) Nawiązywanie i wzmacnianie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w zakresie pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie;	liczba wspólnie realizowanych projektów, liczba wypracowanych partnerstw;
3) Udział w specjalistycznych szkoleniach i warsztatach przedstawicieli grup zawodowych udzielających wsparcia z zakresu przemocy w rodzinie;	liczba szkoleń i warsztatów, w których uczestniczyli pracownicy, liczba pracowników biorących udział w szkoleniach;
4) Udział w konferencjach, naradach, seminariach i wymiana doświadczeń pomiędzy instytucjami udzielającymi pomocy, placówkami wsparcia, środowiskami lokalnymi;	liczba pracowników uczestniczących w szkoleniach, naradach, seminariach;
5) Współpraca między pracownikami służb, instytucji i organizacji społecznych w zakresie przeciwdziałania zjawisku przemocy.	liczba spotkań przedstawicieli instytucji współpracujących.

V. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Źródłem finansowania zadań Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2024 będą środki finansowe:

- z budżetu powiatu słupskiego,
- z budżetu państwa w ramach dotacji na dofinansowanie zadań własnych,
- z budżetu państwa na finansowanie realizacji zadań zleconych,
- z innych programów i grantów.

VI. ODBIORCY PROGRAMU

Odbiorcami Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2024 będą następujące osoby:

- ofiary przemocy, głównie dzieci, współmałżonkowie, partnerzy, osoby starsze i niepełnosprawne;
- sprawcy przemocy;
- osoby zagrożone przemocą w rodzinie;
- pracownicy instytucji i organizacji zajmujących się pomocą na rzecz osób i rodzin dotkniętych przemocą;
- społeczność lokalna.

VII. REALIZATORZY PROGRAMU

Koordynatorem Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2020 – 2024 będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku, które przy jego realizacji będzie współpracowało z innymi jednostkami oraz organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy. Działania edukacyjne dla dzieci i młodzieży, a także działania z zakresu promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych będą również realizowane przez powiatowe jednostki oświatowe, Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną w Słupsku oraz placówki opiekuńczo – wychowawcze działające w ramach Centrum Administracyjnego Domów dla Dzieci.

VIII. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Monitoring programu będzie polegał na zbieraniu danych dotyczących zrealizowanych zadań od podmiotów zaangażowanych w jego realizację, przez koordynatora, tj. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku, w celu oceny, czy osiąga on założone cele. Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań, głównie w oparciu o analizę osiągniętych wskaźników.

Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku będzie przedkładał Radzie Powiatu Słupskiego roczne sprawozdania z realizacji Programu, które będą stanowiły integralną część corocznego sprawozdania z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku.